

تشکیل بانک‌های توسعه استانی

از منابع بانک‌های موجود

محمد وطن‌پور - کارشناس امور بانکی

مقدمه

طراحی اصول اقتصادی کشور در سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور و دسترسی پلکانی به آن از طریق اجرای برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پنجساله مصوب مجلس شورای اسلامی و قوانین بودجه سنواتی، دلیل قاطعی است بر وجود نظام اقتصادی موردقبول دولتمردان و تصمیم‌سازان اقتصادی کشور. در این مصوبات - مگر در مواردی که قانون برنامه توسط قانونگذاران تغییر کند - می‌توان موضوع سازماندهی ابزار اندیشیده‌شده از طریق بودجه را نیز در دستور کار قرار داد.

از سوی دیگر، براساس بند "الف" ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه، می‌بایست هرگونه سهمیه‌بندی تسهیلات بانکی (تفکیک بخش‌های مختلف اقتصادی یا منطقه‌ای) و اولویت‌های مربوط به بخش‌ها و مناطق، با تصویب هیات‌وزیران و از طریق تشویق بانک‌های عامل با استفاده از یارانه نقدی و وجوه اداره‌شده صورت گیرد، لذا الزام بانک‌ها به پرداخت تسهیلات خارج از ضوابط مذکور، غیرقانونی تلقی خواهد شد.

② آیا تشکیل بانک‌های توسعه استانی، به نفع استان‌های محروم است؟

چرا بانک‌های توسعه استانی؟

توزیع جغرافیایی منابع بودجه کشور، از جمله بحث‌هایی است که همواره در زمان تصویب بودجه مورد مناقشه نمایندگان استان‌های محروم قرار می‌گیرد تا به سهم بیشتری از منابع تسهیلات اعطایی بانک‌ها دست یابند. با این رویکرد و به علت عدم موفقیت این نمایندگان در جذب منابع مذکور و با توجه به سیاست‌های عدالت‌طلبانه دولت نهم، اینک زمره‌هایی مبنی بر تشکیل بانک‌های استانی برای صرف منابع هر استان در همان استان، آغاز شده است. این سیاست اگرچه در ظاهر بیانگر حضور فعال و به‌موقع منابع استان‌های محروم در همان استان‌هاست، ولیکن به دلایل مختلف، نیازمند بررسی‌های کارشناسی دقیقتری نیز می‌باشد. از جمله این

عوامل با استفاده از یارانه نقدی و وجوه اداره‌شده صورت گیرد، لذا الزام بانک‌ها به پرداخت تسهیلات خارج از ضوابط مذکور، غیرقانونی تلقی خواهد شد.

با توجه به عدم موفقیت نمایندگان استان‌های محروم در جذب سهم بیشتری از منابع و تسهیلات اعطایی بانک‌ها، و با توجه به سیاست‌های عدالت‌طلبانه دولت نهم، اینک زمره‌هایی مبنی بر تشکیل بانک‌های توسعه استانی برای صرف منابع هر استان در همان استان، آغاز شده است.

تهران خبر می‌دهد. این آمار اگرچه در نوع خود جای تأمل دارد، ولیکن رتبه استان‌های مربوطه از لحاظ سهم نسبی آنها از کل سپرده‌های بانک‌های دولتی را نشان می‌دهد. بنابراین، فقدان منابع ریالی مناسب نزد بانک‌های دولتی در استان‌های کمتر برخوردار، از جمله مباحثی است که طراحان "تشکیل بانک توسعه استان" باید به آن پاسخ دهند. در واقع، باید معلوم شود که آیا این منابع - بر فرض

بررسی‌ها می‌توان به لزوم بررسی منابع موجود در هر استان اشاره کرد تا روشن شود که با توجه به رویه گذشته آیا این منابع به نفع استان‌های بهره‌مند صرف شده است یا به نفع استان‌های محروم؟
جدول شماره یک نشان‌دهنده میزان ریالی سپرده‌های بانک‌های دولتی به تفکیک استان‌های ۲۹ گانه است. این آمار از وجود ۵۱/۳ منابع بانکی در استان

جدول شماره دو

بررسی تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی در استان‌ها

(ارقام میلیارد ریال و درصد)

ردیف	استان‌ها	تسهیلات اعطایی	
		مقدار	سهم درصد
۱	تهران	۴۳۷,۷۹۷	۵۴/۴
۲	اصفهان	۴۰,۱۸۵	۵/۰
۳	خراسان	۳۷,۳۲۱	۴/۶
۴	مازندران	۲۶,۲۸۸	۳/۳
۵	فارس	۲۶,۰۷۴	۳/۲
۶	خوزستان	۲۴,۹۶۰	۳/۱
۷	آذربایجان شرقی	۲۰,۹۸۳	۲/۶
۸	کرمان	۱۸,۲۴۱	۲/۳
۹	گیلان	۱۸,۰۱۰	۲/۲
۱۰	کرمانشاه	۱۴,۲۱۷	۱/۸
۱۱	آذربایجان غربی	۱۳,۹۲۷	۱/۷
۱۲	یزد	۱۲,۶۲۴	۱/۶
۱۳	گلستان	۱۰,۲۸۸	۱/۳
۱۴	سمنان	۹,۲۵۴	۱/۱
۱۵	مرکزی	۹,۰۳۲	۱/۱
۱۶	همدان	۸,۷۶۱	۱/۱
۱۷	لرستان	۸,۴۸۵	۱/۱
۱۸	اردبیل	۷,۰۰۷	۰/۹
۱۹	هرمزگان	۶,۹۱۳	۰/۹
۲۰	قزوین	۶,۷۹۰	۰/۸
۲۱	بوشهر	۶,۷۵۱	۰/۸
۲۲	زنجان	۶,۴۳۶	۰/۸
۲۳	کردستان	۶,۲۳۱	۰/۸
۲۴	قم	۵,۹۵۳	۰/۷
۲۵	چهارمحال و بختیاری	۵,۵۲۷	۰/۷
۲۶	سیستان و بلوچستان	۵,۲۰۵	۰/۶
۲۷	ایلام	۴,۹۳۹	۰/۶
۲۸	مناطق آزاد	۳,۸۳۵	۰/۵
۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۳,۲۲۱	۰/۴

مأخذ: همان.

جدول شماره یک

بررسی سپرده‌های بانک‌های دولتی به تفکیک استان‌ها

(ارقام میلیارد ریال و درصد)

ردیف	استان‌ها	سپرده	
		مانده	سهم درصد
۱	تهران	۴۵۵,۱۷۰	۵۱/۳
۲	اصفهان	۵۷,۰۷۴	۶/۴
۳	خراسان	۴۵,۷۸۸	۵/۲
۴	فارس	۴۳,۲۱۴	۴/۸
۵	خوزستان	۳۷,۳۴۴	۴/۲
۶	مازندران	۲۴,۲۸۵	۲/۷
۷	آذربایجان شرقی	۲۴,۲۱۲	۲/۷
۸	کرمان	۲۰,۶۰۰	۲/۳
۹	گیلان	۱۵,۸۷۰	۱/۸
۱۰	هرمزگان	۱۳,۳۵۲	۱/۵
۱۱	یزد	۱۲,۶۲۶	۱/۴
۱۲	آذربایجان غربی	۱۲,۶۱۰	۱/۴
۱۳	کرمانشاه	۱۲,۱۵۹	۱/۳
۱۴	سیستان و بلوچستان	۱۱,۰۰۱	۱/۲
۱۵	مرکزی	۹,۲۷۷	۱/۰
۱۶	همدان	۹,۱۹۵	۱/۰
۱۷	بوشهر	۹,۰۸۶	۱/۰
۱۸	قم	۸,۴۴۹	۱/۰
۱۹	گلستان	۸,۳۶۸	۰/۹
۲۰	قزوین	۸,۱۱۵	۰/۹
۲۱	لرستان	۷,۶۷۵	۰/۹
۲۲	سمنان	۷,۲۶۰	۰/۸
۲۳	چهارمحال و بختیاری	۶,۵۱۶	۰/۷
۲۴	مناطق آزاد	۶,۴۳۱	۰/۷
۲۵	زنجان	۶,۲۱۳	۰/۷
۲۶	کردستان	۵,۶۹۷	۰/۶
۲۷	اردبیل	۵,۶۵۴	۰/۶
۲۸	ایلام	۳,۶۲۴	۰/۴
۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۳,۰۰۴	۰/۳

مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی / فصلنامه استانی / معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی / خرداد ماه ۸۵ / شماره ۱-۵.

جدول شماره سه

نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در استان‌های محروم

(میلیارد ریال)

نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (درصد)	تسهیلات	سپرده‌ها	نام استان
۱۰۷	۳۲۲۱	۳۰۰۴	کهگیلویه و بویراحمد
۱۳۶	۴۹۳۹	۳۶۳۴	ایلام
۴۷	۵۲۰۵	۱۱۰۰۱	سیستان و بلوچستان
۸۵	۵۵۲۷	۶۵۱۶	چهارمحال و بختیاری
۱۱۰/۴	۱۳۹۲۷	۱۲۶۱۰	آذربایجان غربی
۱۱۰	۶۳۳۱	۵۶۵۴	کردستان
۱۱۰/۶	۸۴۸۵	۷۶۷۵	لرستان
۷۴	۶۷۵۱	۹۰۸۱	بوشهر
۱۲۷/۴	۱۴۲۱۷	۱۱۱۵۹	کرمانشاه
۱۲۴	۷۰۰۷	۵۶۵۴	اردبیل
۶۶/۸	۲۴۹۶۰	۳۷۳۴۴	خوزستان
۱۲۳	۱۰۲۸۸	۸۳۶۸	گلستان
۵۹/۶	۳۸۳۵	۶۴۳۹	مناطق آزاد

یکی از دلایل عمده رشد سپرده‌ها و جذب تسهیلات در استان تهران است. به طور کلی، وجود منابع مالی در استان‌های محروم، می‌تواند به عنوان یکی از عوامل رشد بالقوه تلقی شود، ولی از این منابع مهمتر، وجود بستر مناسب اقتصادی - اجتماعی و اعطای معافیت‌ها و مزیت‌های دیگر جهت حضور فعالان اقتصادی بخش خصوصی می‌باشد، تا بانک‌ها به عنوان فعالان اقتصادی، بتوانند ضمن تکمیل و حضور منابع موردنظر فعالان بخش خصوصی، نفع خود و سپرده‌گذاران خود را نیز بیشتر تامین نمایند.

عدم فرار و صرف در استان مربوطه - کفاف توسعه استان مذکور را می‌دهند یا خیر؟ اما از طرف دیگر، جدول شماره دو نشان‌دهنده میزان تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی به تفکیک استان‌هاست. این آمار جایگاه استان‌های مربوطه را از لحاظ بهره‌مندی از کل تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی تا پایان سال ۱۳۸۴ نشان می‌دهد. در واقع، سهم نسبی و رتبه هر استان از دیگر اطلاعات ذیقیمتی است که به وسیله جدول شماره دو قابل مشاهده است. اگرچه استفاده از این تسهیلات به تفکیک بخش‌ها می‌توانست قابلیت تحلیل‌پذیری بررسی‌ها را افزایش دهد، اما با همین اطلاعات اولیه نیز می‌توان به تحلیل حرکت منابع بانک‌ها پرداخت.

آمارها نشان می‌دهد که ۵۱/۳ درصد سپرده‌های بانکی دولتی و ۵۴/۴ درصد تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی، مربوط به استان تهران است.

جدول شماره سه نیز نشان‌دهنده آن است که قریب به اتفاق استان‌های محروم مورد بررسی، بیش از منابع موجود در بانک‌های دولتی خود، از تسهیلات شبکه بانکی استفاده کرده‌اند. اگرچه نوع قراردادهای تسهیلات اعطایی هم بسیار مهم است، اما قطعاً با توجه به منابع موجود در استان‌های مذکور و تعهدات استانی، این تردید وجود دارد که تشکیل بانک توسعه استانی، به نفع استان‌های محروم باشد.

لذا می‌توان به منظور بهره‌مندی بالاتر و دستیابی به هدف توسعه استانی، ترتیبی را اتخاذ نمود که استان‌ها و بخش‌های خاص، از وجوه اداره‌شده که در اختیار بانک‌ها قرار می‌گیرد و یا از طریق تقویت بانک‌های تخصصی موجود، به منابع موردنیاز دست یابند تا زمینه پیشرفت اقتصادی آنها فراهم شود. به این موارد می‌توان انتقال دفاتر مرکزی شرکت‌های بزرگ دولتی از تهران و حضور نیروهای آنها در استان‌های محل استقرار کارخانه را نیز اضافه کرد. در واقع، گردش مالی شرکت‌های بزرگ دولتی و صنایع بزرگ در بانک‌های استان تهران،

برای استفاده از خدمات سیستم اشتراک، با تلفن شماره ۸۸۹۵۱۳۲۹ و یا

با نشانی زیر با ما تماس بگیرید.

تهران - خیابان حجاب - کوچه سوم - شماره ۱۳